

LİSANSLI DEPOCULUK RAPORU

Fındık; Karadeniz insanının temel geçim kaynağı olduğu gibi ülkemiz tarım ürünleri içerisinde üretim ve ihracat açısından önemli bir yere sahip bulunmaktadır. Dünya fındık üretiminin %70'ini üreten ve ihraç eden ülkemiz bu hususta Tekel Ülke konumundadır.

Bu avantajlı durum, fındık tarımı, üretimi, depolama kapasite-şartları ve pazarlamadaki yıllar itibariyle belirsizlikler ve devletin sürekli müdahale kurumu görevi üstlenmesi, Fiskobirlik'in basiretsiz tutumu, TMO'nin piyasadan çekilmesi vs. nedenlerle üründe kalite kaybına, işçilik maliyet artışına ve en önemlisi de Aflatoksin gibi etkenlere maruz kalarak kaybolmuş, dolayısıyla hem üretici, hem ihracatçı hem de tüketici olumsuz etkilemiş, dolayısıyla Ülke ekonomisi beklenen kazanç sağlayamamıştır.

Malum olduğu üzere, 2005 yılında yürürlüğe giren 5300 Sayılı Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Kanunu gereği 26 Şubat 2010 tarihinde kurulan **TMO-TOBB Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk A.Ş.**, 2011 yılında hububatta pilot uygulama başlattıktan sonra 2012 döneminde faaliyet konusuna fındığı da dahil ederek **Ünye ve Düzce** pilot bölge olarak belirlenmiştir.

Bu amaçla, Ünye'deki 25.000 ton ve Düzce'deki 10.000 ton kapasiteli depolama tesisleri kiralanmış, bu kapsamda **26 Temmuz 2012** tarihinde **Ünye ve Düzce Şube Müdürlükleri** kurulmuştur. Kuruluşu müteakip Gümrük ve Ticaret Bakanlığında **Ünye Şube Müdürlüğümüz 08.10.2012** tarihinde, **Düzce Şube Müdürlüğümüz ise 16.11.2012** tarihinde faaliyet izni (Lisans) olarak ürün kabulüne başlamıştır.

Söz konusu tesislerimizin her birinde 7 adet personel ve 4 adet özel güvenlik görevlisi, yetkili sınıflandırıcı görevlerini üstlenen Ünye ve Düzce Ticaret Borsaları Laboratuvarlarından da 4 adet personel istihdam etmektedir.

Bilindiği üzere, fındık hasadı sahil kesimlerde **Ağustos ayının ilk haftasında** başlanmakta, yüksek kesimlerde **Ekim ayına sonuna kadar devam etmektedir.** Ürünlerin pazara inişi Ağustos ayının ikinci yarısında başlayıp, Eylül-Ekim aylarında yoğunlaşmaktadır.

Şirketimizce yapılması gereken tüm çalışmalar bu hususlar dikkate alınarak Ağustos ayında tamamlanmış, ancak Gümrük ve Ticaret Bakanlığınca depolama tesislerimize lisans verilmesini teminen inceleme yapacak kontrol heyetinin denetim çalışmalarının zaman alması, yine Yetkili Sınıflandırıcılara ve Referans Yetkili Sınıflandırıcıya lisans verilmesi ve Ürün İhtisas Borsası kurulana kadar Ünye ve Düzce Ticaret Borsalarının geçici olarak görevlendirilmelerinin uzun süre alması nedeniyle fındıkta lisanslı depoculuk faaliyetine gecikmeli olarak başlanılabilmıştır.

Dolayısıyla; bu yıl için faaliyete geç başlanması üreticilerin ürünleri büyük ölçüde elden çıkarmaları, lisanslı depoculuk faaliyetinin müdahale alımı gibi algılanması, iklimsel faktörler nedeniyle ürünlerdeki çürük ve bozuk tane oranının % 6-7'ye kadar yükselmesi (lisanslı depoculukta çürük ve bozuk tane için % 3'lük üst limit uygulanmakta) gibi etkenlerin, lisanslı depoya ürün teslimini olumsuz etkilediği müşahede edilmektedir.

Ünye Şubemizde ilk ürün kabulü **10.10.2012** tarihinde gerçekleştirilmiş olup, hali hazırda 2 ton ürün teslim alınmış ancak geçen sürede depolarımıza ürün teslimatında bulunan üretici olmamıştır. Bu durum çalışan personel açısından kendileri hakkında nasıl tasarruf yapılacağı endişesi de yaratmaktadır.

Şubemizin kuruluşundan itibaren Ünye kamuoyunda vatandaşlara, üreticilere ve fındık ticaretinde bulunan esnaflarla birebir görüşmeler yapılarak, lisanslı depoculuğun amaçları ve üreticilere getireceği faydalar anlatılmaya çalışılmıştır.

Bu kapsamda;

- Genel Müdürlüğümüzce hazırlanan lisanslı depoculuk el broşürleri üreticilere, tüccar ve sanayicilere dağıtılmış ve gerekli açıklamalarda bulunulmuş,

- Ordu Valisi tarafından Ordu İlinde yayın yapan televizyon kanallarında sistemin işleyişi ve ekonomik katkıları hakkında açıklamalarda bulunulmuş,

- Ünye Kaymakamlığı talimatıyla Cuma Hutbesinde lisanslı depoculuk hakkında vatandaşlarımıza duyuru ve açıklamalar yapılmış, ayrıca namaz sonrasında da üreticilere sistem hakkında bilgiler verilmiş,

- TRT Trabzon Radyosunda canlı yayında, lisanslı depoculuğun faaliyete başladığı, üreticilere lisanslı depoculuğun önemi ve ekonomik getirileri anlatılmış,

- Bölgedeki yerel gazetelere lisanslı depoculuğun işleyişi, üretici ve fındık ticaretinde bulunanlara sağladığı ekonomik getirileri hakkında demeçler verilmiş,

- Halkın kolayca görebileceği noktalara “**Fındıkta Lisanslı Depoculuk Başladı**” şeklinde pankartlar asılmış,

- Şehir Merkezindeki halkın toplu olarak bulunduğu mekanlarda broşürler dağıtılmış ve konu hakkında gerekli açıklamalarda bulunulmuş,

- Müdürlüğümüzce, sistem gereği ürün senedine karşılık kredi sunmak üzere anlaşma sağlanan bankalar ziyaret edilerek, yetkililerden vatandaşlara “Fındıklarını lisanslı depoya teslim edenlere ürün senelerine karşılık kredi imkânı sundukları” yönünde beyanda bulunmaları istenilmiş,

- TV ve Radyo reklamları hazırlanarak, 14 Kasım’dan itibaren Orduda, 19 Kasım’dan itibaren de Düzce ilinde yayında bulunan Radyo ve Televizyonlar vasıtasıyla ay süreyle tanıtıcı yayınlar yapılmış,

- Ünye İlçe merkezindeki tüccar, sanayici ve ihracatçılarla ile görüşülerek, lisanslı depoculuğun kendilerine sunduğu imkânlar(stopaj indirimi, kira, sigorta ve güvenlik riskleri) anlatılmıştır.

Ünye İlçemizin üretim alanları, rekolte ve verim oranları araştırılmış olup,

A-) Ünye İlçe Tarım Müdürlüğünden alınan bilgilere göre ilçemizde;

2012 yılı Karanfil sayımının : 27.000TON

2012 yılı Çotanak sayımının : 24.330 TON(Tahmini rekolte) olduğu,

2011 yılında alan bazlı destek almak üzere 11.614 üreticinin 214.441 Dekar beyanında bulunduğu, yine 2011 yılında 11.702 üreticinin 271.970 dekar alan beyanı ile ÇKS kaydı yaptırdığı, Ünye ilçesi toplam dikim alanının 296.712 Dekar olduğu, %10 oranında kayıt dışı bulunduğu,(ortalama verimin 82 kg/dekar olduğu)

Tahmini rekolteye göre ortalama üretimin **2 ton/kişi** olduğu, bu nedenle küçük ölçekli üreticilerin ürünlerini daha erken ve daha ucuza satmak zorunda kaldıkları,

Kayıt dışı üretimin tahmini rekolteyi olan etkisi ile ilçemizde yaklaşık **25.000 ton fındık** üretimi olduğu öğrenilmiş,

B-) Ünye Ticaret Odası kayıtlarına göre ilçemizde fındık ticareti yapan 106 firma bulunduğu, yine bu firmalardan 6-8’inin yılda **3-5.000 ton** fındık alıp işledikleri, **Ekim 2012** sonu itibariyle yaklaşık **9.000 ton** fındığın satılmış olduğu,

Sanayicilerle yapılan görüşmelerde; **Ekim 2012 itibariyle** fındığın % **65’e** yakınının piyasaya inmiş olduğu, piyasaya inen fındığın ise en az % **50-55’inin** satıldığı, üreticilerde ise üretimin % **30-35’inin** bulunduğu öngörülmektedir.

Üreticilerle yapılan görüşmelere göre vatandaşların;

a) Fındık için mutlaka taban fiyatının verilmesini(müdahale kurumu beklentisi), en azından fındıklarının yarısının acil borçlar nedeniyle peşin alınmasını, bu durumda tüccara mecbur kalmayacaklarını ve satmadıkları daha kolay lisanslı depoya bırakabileceklerini,

b) Bu yıl için lisanslı depoculuğun faaliyetinin geç başladığı, amele, patoz ve diğer borçlar nedeniyle ürünlerinin büyük kısmını sattıklarını, ekonomik sorunları nedeniyle de yıl içerisinde tüccar tarafından ihtiyaçlarının(gıda, gübre, ilaç, vs) karşılandığı, böylece de kalan fındıklarını emanete bırakmak zorunda olduklarını,

c) Lisanslı depo için de; “ **Tüccar fındığı gelip kapıdan alıyor, üstelik parada vermiyoruz (kira, hamaliye gibi)**” şeklinde ifadeler kullanıldığı, bazı üreticilerinde kendi imkânlarıyla evlerinde veya depolarında fındıklarını muhafaza ettikleri,

ifade etmişlerdir.

Lisanslı Depoculuk konusunda görüştüğümüz sanayici ve tüccarlar ise;

1-) Vatandaşın Lisanslı Depoculuğu öğrenmesinin zaman alacağını,

2-) Mevcut kalite kriterleri ile lisanslı depoculuğa beklenen düzeyde fındığın gelmeyeceği, bölgelerinde bu sene için çürük oranının yüksek olduğu (%6-7),

3-) Lisanslı depoculuğun olması gerektiğini, ancak üreticiden alınan masrafların (kira, hamaliye, analiz vs) en azından bir süre için (1- 2 yıl) alınmaması gerektiğini,

4-) Sanayici olarak kaliteli fındık almak istediklerini, ancak üreticilere bunu söyleyemeyeceklerini, bu nedenle her türlü fındığı aldıklarını, lisanslı depoculuğun işlevlik kazanması halinde üreticilerin kaliteli ürün için bahçeye daha çok emek vereceğini, bu durumda kendilerinin de iç ve dış piyasaya daha kaliteli fındık satabileceklerini ve ürün hazırlanmasında, depolama ve kalite nedeniyle maliyetlerinin daha aşağıya düşeceğini,

5-) Kendilerine çok miktarda emanet fındık gelmesi nedeniyle, ürün alımları için krediye ihtiyaç duymadıklarını,

6-) Fındık alımlarında randıman esasını uyguladıkları, bu nedenle lisanslı depoculuktaki sınıf aralıklarının, özellikle de 1. Sınıf içindeki aralığın çok olduğunu (bölgelerinde 56-57 randımana rastlanıldığı), bu aralığın değiştirilmesi gerektiğini düşündüklerini beyan etmişlerdir.

Ordu ve Fatsa Ticaret Borsası Yöneticileri ile yapılan görüşmelerde ise;

- Her iki borsa yetkilisi de kendi bölgelerinde de lisanslı depoculuğun faaliyete geçmesini gerektiğini,

-Doğrudan gelir desteğinin değiştirilerek, ürüne destek verilmesi gerektiği ve bu ödemenin lisanslı depoculuk aracılığıyla yapılmasını arzu ettikleri,

- Alan bazlı desteğe ayrılan kaynak ile lisanslı depoculuk vasıtasıyla ÇKS kaydı esasına göre %40-50 oranında müdahale alımının yapılmasının uygun olacağı, böylelikle borçlu vatandaşın fındığını düşük fiyattan satmak zorunda kalmayacağı, ürüne verilecek desteğin vatandaşı fındık bahçesine daha iyi bakmak zorunda hissettireceğini,

- Lisanslı depolarda istem halinde kriter gözetilmeksizin depo kiralınması yapılmasının açık havada stoklamak zorunda kaldıkları ürünleri sağlıklı depolarda muhafaza etme imkanı sağlayacağını,

- Üreticileri lisanslı depoculuğa alıştırmak için analiz, kira ve hamaliye ücretlerinin bir süre için alınmamasının sistemin işleyeceğini hızlandıracağını, daha sonra mevcut bedellerin alınmasının uygun olacağı

Yönünde görüş ve önerilerde bulunmuşlardır.

Lisanslı depoculuğun faaliyete başlaması;

1-) Özellikle tüccar, manav ve sanayici açısından sektörde yeni bir rakip yarattığı görüşü oluşturmuş, bu nedenle şirket faaliyetlerini olumsuz etkileyecek karşı propaganda yapıldığı da müşahede edilmiş,

2-)  reticilerde ise fiyat ve müdahale kurumu beklentisi ile ürününü güvenilir bir şekilde satma arzusu oluşturmuştur.

Gerek üreticiler, gerekse tüccar ve sanayicilerle ve gerekse de borsa yetkilileri ile yapılan görüşmeler neticesinde;

a)  ncelikle gerek analiz, gerekse hamaliye bedeli olarak alınan ücretlerin, ürünün depodan çıkışında(senet ciroları esnasında) alınmasının üreticinin sisteme yaklaşımını olumlu etkileyebileceği,

b) Kalite kriteri nedeniyle ürünün red edilmesi halinde, borsa tarafından alınan analiz ücretinin sembolik rakamlara çekilmesi veya hiç alınmaması,

c) Levant Kalite fındıklarda uygulanan Fındık Kalite Kriteri ve Sınıf aralığı başlangıcının(5. Sınıfta) 44 ve üzerinden başlamasının daha kaliteli fındık üretimine katkı sağlayabileceğinden yeniden müzakere edilmesi,

d) Lisanslı depoculuk sistemine dahil olan üreticilere Doğrudan Destek  demelerinde makul oranlarda ürüne prim verilmesi sisteme işlevlik kazandıracığı,

e) Hububatta uygulanan sistem gibi emanet alınan fındığın TMO tarafından alınması, bu şekildeki teslimatta bulunan vatandaşlara Doğrudan Destek  demelerinin de lisanslı depo aracılığıyla yapılmasının sisteme süreklilik ve işlevlik kazandıracığı,

f) Sistemin işleyişi hakkında üretici, sanayici, tüccar ve sektördeki diğer aktörlere getirdiği imkânlar hakkında tanıtım yapılması,

g) Bu kapsamda köy ziyaretleri sıklaştırılmalı, üreticiler bilgilendirilmeli,  nder iftiler tespit edilmesi,

h) Fındığın sınıflandırıldıktan sonra teslimata kadar geçen sürede muhafazası, olası eksikliklerde tazmini ve sorumluluğu da göz önüne alındığında, yetkili sınıflandırıcının da lisanslı depoculuk bünyesinde oluşturulmasının uygun olacağı,

i) Kayıtdışı satışların engellenmesi halinde üretici, tüccar ve sanayicinin stopaj muafiyetinden yararlanmak ve ayrıca her türlü sigorta riskinden kurtulmak için lisanslı depoculuğu tercih edeceği,

i) Bölgelerdeki üreticilerden çoğunun gurbetçi olması, ürün toplama(amele)  creti, patoz  creti, vs. borçlar nedeniyle ürünlerinin büyük kısmını piyasaya erken ve ucuz fiyattan satmak zorunda olduklarından, ifti Kayıt Sistemi (KS) dikkate alınarak ürünün belli bir kısmına (%35-40' ın)peşin alım uygulanması,

Lisanslı depoculuğuun gelişmesini, yaygınlaşmasını, ticaret hacminin ve kalitesinin artmasını, arz-talep dengesinin oluşmasını katkı yapacağı gibi üretici, sanayici, şirketimiz ve dolayısıyla ülke ekonomisine önemli katkılar yapacağı düşünülmektedir.

Bilgilerinize arz olunur.

Son yıllarda özellikle fındık toplama ve harman yapma şekilleri geçmiş yılların aksine son derece uygunsuz ve ciddiyezsiz şekilde yapılmaktadır.

Değişik zamanlarda yapılan uyarılara rağmen fındıkta naylon çuval kullanımının önüne bir türlü geçilememiş, gerek toplama esnasında gerekse de i haline geldikten sonra bekletme sürecinde naylon çuval içinde kalan fındıklar, mutlak surette çürümeye yüz tutmakta bundan dolayı fındık kalitesinde belirli bir noksanlık oluşmaktadır. Toplama esnasında aynı gün boşaltma kaydı ile naylon çuval kullanımının bir mahsuru olmadığını, fakat halk arasında bahçe bitimine kadar toplanan bütün fındığın naylon çuvallarda bekletilmesinin büyük bir hata olduğunu çeşitli kaynaklardan üreticiye mutlaka anlatmanın bir yolu bulunmalıdır.

Son dönemlerde özellikle hortumlu patozların artması ile patoza vurulan ürünlerin içinde gerek kırık iç fındık gerekse de yabancı madde (taş, p, vs.) son derece artmış bulunmaktadır. Üreticilerimizin hiçbiri bunları seçme zahmetini göstermemektedir. Yapılan işlemin doğru olmadığını bunların mutlaka temizlenmesi gerektiğini, gerek fındığımız kalitesi gerekse de inançlarımız gereği bunun bir hak olduğunu mutlak suret ile anlatacak toplantılar, seminerler veya reklamlar oluşturulmalıdır.
